

ZŮSTANOU SEMÍNKA NAŠE?

Hlavním cílem EkoSeedForum, Evropské konference o bioosivech, ekologickém šlechtění a agrobiodiversitě, která se konala 20.–22. března v polské Poznani, byla podpora rozvoje nezávislého šlechtění a produkce osiv ve střední a východní Evropě.

Účast 150 odborníků z 19 zemí výrazně překonala očekávání organizátorů a potvrdila vzrůstající zájem o tuto problematiku. **Bernhard Jansen**, ředitel sdružení Eko-Connect, které Fórum pořádalo, zdůraznil, že se zde jednalo o mnohem víc, než o pouhé dodávky osiv pro ekologické zemědělství: „Při šlechtění osiv nejde o nic méně, než o naši budoucnost. Protože do jisté míry jsme tím, co jíme a jíme to, co vysejeme.“ Proto je třeba, aby rozmanitost osiv zůstala veřejným statkem a nestala se předmětem ekonomických zájmů několika korporací.

Význam šlechtění osiv pro ekologické zemědělství

První část konference byla věnována vývoji šlechtění rostlin pro ekologické zemědělství ve střední a východní Evropě. To bohužel zatím uskutečňují pouze v několika zemích jako je Lotyšsko, Estonsko, Slovinsko či Maďarsko. **Gebhard Rossmannith** ze společnosti Bingenheimer Seeds AG představil síť pro zelinářská osiva pro biologicko-dynamické a ekologické zemědělství, která je již 30 let průkopníkem v oblasti produkce bioosiv, zachování hodnotných odrůd, a také šlechtění nových nehybridních odrůd pro profesionální ekozelinaře ve střední Evropě. Upozornil, že žád-

ná jiná cesta než vývoj nezávislého šlechtění rostlin pro ekologické zemědělství neexistuje.

Požadavky ekozemědělců na kvalitu odrůdy se totiž výrazně liší od požadavků, které má na osiva konvenční šlechtění, především kvůli příjmu živin, potlačení plevelů, odolnosti vůči nemocem a především kvůli chuti. Navíc, při konvenčním šlechtění se stále častěji užívají technologie, které odporují principům ekologického zemědělství, jako je např. fúze buněk. Velký význam má také reprodukční schopnost osiva, která je pro ekologické zemědělství velmi důležitá, a která je u konvenčně šlechtěných odrůd obvykle nemožná. „Pokud si ekologické zemědělství nevybuduje vlastní systém šlechtění, bude brzy trpět nedostatkem odrůd,“ řekl Rossmannith.

Projekt FAIR – BREEDING®: 0,3 % z obrátu prodejců na výzkum bioosiv

Velký ohlas mezi účastníky konference vyvolala prezentace konceptu FAIR-BREEDING® od **Michaela Flecka**, ředite-

le svazu Kultursaat. V rámci tohoto projektu věnují velko- a maloobchodníci s biopotravinami 0,3 % svého obrátu z prodeje čerstvého ovoce a zeleniny ekologickým a biodynamickým šlechtitelům sdruženým v neziskovém svazu „Kultursaat“, který za to posiluje své aktivity v oblasti šlechtění, zejména kvěťáku.

Od začátku projektu v zimě 2007/2008 bylo získáno pro tyto účely až 100 000 EUR. „Vzhledem k diskuzi kolem CMS hybridů (hybridů s cytoplazmatickou samčí sterilitou) není tato suma dostatečná, ale dlouhodobý závazek a příspěvek prodejců a spotřebitelů k tomuto tématu potvrzuje, že jdeme správnou cestou. Byli bychom rádi, kdyby tento model posloužil jako příklad pro ostatní,“ řekl Michael Fleck.

Pro úspěšné šlechtění bioosiv je nutná ochota spolupracovat

ZŮSTANOU SEMÍNKA NAŠE?

➔ **René Groenen**, ekozelinář a šlechtitel z Nizozemí povzbudil účastníky, kteří mají zájem o ekologické šlechtění. „Každý ekozemědělec, který se zajímá o rostliny a je ochoten učit se a spolupracovat, může být šlechtitelem. Šlechtění zde fungovalo tisíce let. Ti, kteří dnes nejsou spokojeni s dostupnými odrůdami, tak sami se šlechtěním znovu začínají.“

Monika Messmer, šlechtitelka ze švýcarského institutu FiBL a prezidentka Evropského sdružení ekologických šlechtitelů rostlin (ECO-PB), ve své prezentaci uvedla, že odrůdy pro ekologické zemědělství musejí nezbytně procházet oficiálními zkouškami odrůd v podmínkách ekologického zemědělství. „Naše studie jasně prokázaly, že většina velmi vhodných odrůd pro ekozemědělství by nebyla schválena, pokud by jejich zkoušení probíhalo v konvenčních podmínkách,“ řekla vědkyně.

Zkoušení odrůd v režimu ekozemědělství není dosud ve většině zemí střední a východní Evropy možné, což by se mělo v členských zemích změnit. V otázce požadavků pro přijetí ekologických odrůd, překvapil účastníky **Edward Gacek**, ředitel polského Výzkumného ústavu pro zkoušení kultivarů (COBORU). Byl velmi otevřen návrhům na zkoušení ekologických odrůd v podmínkách ekologického zemědělství: „Již několik let o zkoušení osiv v ekologickém režimu hospodaření uvažujeme. Umíme si zkoušky v režimu EZ představit již velmi brzy a jsme velmi vděční za tento návrh z ekozemědělského sektoru. Naše dveře jsou otevřeny.“

Rozvoji bioosivářství prospěje nové nařízení i zlepšení spolupráce napříč výrobním řetězcem

Druhá část konference se zaměřila na zvýšení použití osiv množených v ekologických podmínkách. Ve střední a východní Evropě je to stále ve velké míře neřešený problém. Obvykle je v ekozemědělství používáno méně než 10 % bioosiv. To představuje významné pokřivení konkurence a dává ekologickým osivářům jen malou motivaci k produkci bioosiva. Skutečnost, že návrh úpravy zákona EU o ekozemědělství bude vyžadovat povinné použití bioosiv a umožní pouze několik málo přechodných let, pouze zvyšuje potřebu jednat.

Klaus-Peter Wilbois z FiBL v Německu ve své prezentaci poukázal na to, že bude nezbytná vyšší transparentnost nabídky bioosiv, která dodavatelům zaručí odbyť jejich bioosiv, tak aby měli motivaci rozšiřovat svou nabídku. Moderní databáze, jako například www.organicxseeds.org, dokáží tuto transparentnost už dnes zajistit. Dostupnost a nabídku osiv je zde možné kdykoliv zkontrolovat, včetně náhledu do mi-

nulosti. „To excelová tabulka na obtížně dohledatelné webové stránce bohužel nemůže splnit,“ řekl Wilbois, který vybídl členské státy k používání praktických řešení. Wilbois také zdůraznil možnosti, které skýtá větší používání bioosiv: „Produkce bioosiv je zajímavým odvětvím, z něhož může těžit celá řada zemědělců.“

Ilze Skrauble z lotyšského Priekuli ústavu pro šlechtění rostlin vysvětlil, že spotřebitelé ve střední a východní Evropě často o ekologické produkci mnoho nevědí a původ osiva pro ně proto není důležitým tématem. Ekozemědělci si často stěžují na vysoké ceny bioosiv. Je nezbytná další osvěta mezi spotřebiteli i zemědělci.

Na význam vzájemné komunikace poukázal také **Gebhard Rossmainth**. Pre-

zentovaný pozitivní příklad z Nizozemí – významné zvýšení dodávek a použití bioosiv – byl úspěšný díky tomu, že všichni zainteresovaní se s pozitivní motivací a dobrou vůlí sešli u společného stolu, včetně obchodníků. Rozhodující je komunikace až ke konečnému zákazníkovi, který očekává čisté biopotravině: skutečné jídlo, které se rodí ze semínka.

Zachování rozmanitosti odrůd

Třetí hlavní téma konference bylo zaměřené na rozmanitost produkce. **Klaus Rapf** z rakouské organizace Arche Noah poukázal na mnoho příkladů spolupráce mezi iniciativami za záchranu rozmanitosti a ekologickým zemědělstvím. **Margarita Vishnyakova** z ruského Vavilovova ústavu v Petrohradě ve své přednášce upozornila na množství odrůd pocházejících z celé Evropy, které jsou uchovány v největší genové bance v Evropě. Tento materiál je nejenom uchováván, ale je na něm také prováděn soustavný výzkum, jako například výzkum sojových bobů vhodných pro pěstování v severních oblastech. Přizvala iniciativy na záchranu odrůd, zemědělce a zemědělské organizace ke spolupráci.

V průběhu setkání vzniklo několik nových partnerství. Účastníci konference ocenili její význam a souhlasili s uspořádáním dal-

šího setkání na mezinárodní úrovni. EkoConnect, hlavní pořadatel konference, upozornil na možnost sdíleného výstavního stánku pro zájemce, a upozornil na workshop, který proběhne na 9. Organic Marketing Forum 1. června 2014 ve Varšavě. Každý, kdo by měl zájem o účast na dalších akcích, může poslat zprávu na info@ekoconnect.org.

Hlavním pořadatelem EkoSeedForum bylo sdružení EkoConnect e.V. ve spolupráci s Univerzitou zemědělství v Poznani, pod patronací IFOAM EU Group (Belgie) a za účasti partnerů: ECO – PB (Švýcarsko), Foundation on Future Farming (Německo), Association for Old Varieties and Breeds (Polsko), Kultursaat e.V. (Germa-

ny), Forum for Organic Agriculture „Mieczyslaw Gorny“ (Polsko), Bingenheimer Saatgut AG (Německo), SAVE Foundation (Švýcarsko), Agrolink (Bulharsko), Universita Göttingen (Německo), Arche Noah (Rakousko) a Seed Guardians (Slovinsko).

EkoSeedForum je druhou mezinárodní událostí, kterou EkoConnect se svými partnery pořádá v Polsku v roce 2014. Další konferencí je 9. Organic Marketing Forum ve Varšavě v červnu 2014: www.organic-marketing-forum.org.

Z podkladů Ecoconnect připravila **Kateřina Čapounová, ČTPZ**

POZNÁMKY

Konference se zúčastnili členové ČTPEZ: Ing. Dagmar Janovská Ph.D. (Výzkumný ústav rostlinné výroby v.v.i.), tel: 702 087 743, janovska@vurv.cz. Karel Vejražka (Výzkumný ústav pícninářský spol. s r. o. Troubsko), +420 547 138 820, vejrazka@vupt.cz

Více informací o konferenci: <http://www.ekoconnect.org/en/ekoseedforum.html>, prezentace z konference EkoSeedForum ke stažení: http://www.ekoconnect.org/en/Pr%C3%A4sentationen_der_Referenten_des_EkoSeedForums.html.